

Ongerief bij gezelschapsdieren

Het rapport 'Ongerief bij gezelschapsdieren' is opgesteld door Wageningen UR Livestock Research en de Faculteit Diergeneeskunde Universiteit Utrecht. Yvonne van de Berg van de redactie heeft de moeite genomen om uit dit rapport de tekst en tabellen bij elkaar te zoeken die relevant zijn voor honden.

Oorzaken

Ongerief wordt in belangrijke mate veroorzaakt door gebrek aan kennis over huisvesting, voeding, verzorging en gedrag van het dier. Andere belangrijke genoemde oorzaken zijn:

- ◆ impulsaankopen door hypes en modeverschijnselen
- ◆ erfelijke afwijkingen en te ver doorgevoerde raskenmerken
- ◆ onvoldoende aandacht voor gedragsbehoeften van het dier
- ◆ het trainen, tentoonstellen en houden van wedstrijden met dieren
- ◆ fokkerij-, handels- en transportcondities.

Oplossingen

Goede voorlichting is bepalend voor het welzijn van gezelschapsdieren. Regelgeving is niet eenvoudig te formuleren en moeilijk te handhaven. Daarom ligt zelfregulering meer voor de hand, al dan niet met ondersteunende regelgeving. Omgaan met gezelschapsdieren hoort thuis in de opvoeding van kinderen. Als aanbeveling wordt gedaan om elementen hiervoor in het basisonderwijs en vakonderwijs op te nemen.

Honden

De hond (*Canis familiaris*) is een roofdier, dat behoort tot de familie van de hondachtigen (*Canidae*), die weer behoort tot de orde van de Carnivoren. Fylogenetisch worden in deze orde drie groepen onderscheiden, de rode vossen, de Zuid-Amerikaanse vossen en de hondachtigen, waaronder naast de gedomesticeerde hond de grijze wolf, de coyote en de jakhals vallen. De domesticatie van de hond is naar schatting 100.000 jaar geleden begonnen. Op grond van verschillen in het mitochondriaal DNA zijn vier verschillende groepen hondenrassen te onderscheiden, die mogelijk het resultaat zijn van vier verschillende domesticaties in het verleden. Recente genetische studies suggereren een enkele domesticatie van de grijze wolf ergens in Europa of Azië, ongeveer 15.000 jaar geleden, waaruit vervolgens de gedomesticeerde honden zijn ontstaan.

De hond komt op alle continenten voor, meestal in gezelschap van de mens. Vanaf de 19de eeuw werden zeer diverse rassen gevormd door bewuste fokkerij. Wereldwijd komen ca 400 verschillende rassen voor. In Nederland zijn 320 rassen erkend door de Raad van Beheer op Kynologisch gebied.

Naar schatting is 47% van het totaal aantal honden in Nederland een rashond; 62% daarvan heeft een stamboom. Veel voorkomende rassen zijn Duitse herder, Golden en Labrador Retriever, Berner Sennenhond, Staffordshire Terrier, Engelse Bulldog. Het geschatte aantal honden in Nederland is 1,8 miljoen. Ongeveer 20% van de Nederlandse huishoudens heeft een of meer honden (TNS-NIPO). Het aantal honden is stabiel. Vaak worden honden beschouwd als gezinslid. Met gezelschapshonden worden gehoorzaamheid- en opvoedtrainingen gevolgd en wordt, recreatief of in wedstrijdverband, sport bedreven (behendigheid, fly ball, doggy dancing). Behalve als gezelschapsdier (95% van de honden in Nederland) worden honden in beperkte aantallen gebruikt voor:

- Hulpverlening voor visueel, auditief of lichamenlijk gehandicapten
- Hulpverlening in de geestelijke gezondheidszorg (o.a. autistische kinderen)
- Bewaking, verdediging en opsporen (d
- Hoeden (schapen en andere dieren)
- Jacht en ongediertebestrijding (ratte
- Sledetrekken en renwedstrijden
- Entertainment (shows, circussen, filmindustrie)

Deze functies kan de hond uitoefenen door stimuleren en trainen van aangeboren (rasspecifiek) gedrag. Door de professionele begeleiding zijn de extra risico's op ongerief bij de hulp- en speurhonden gering. Bij de waak-, verdedigings- en jachthonden wordt vaak hobbymatig gewerkt, waardoor (bij gebrek aan professionele begeleiding) extra risico's op ongerief kunnen ontstaan. De werkhonden kunnen de gevraagde lichamelijke en geestelijke belasting meestal zonder problemen uitvoeren tot een leeftijd van ca 8 jaar. Op hogere leeftijd worden de inspanningen te zwaar en gaan de honden met pensioen.

Gedrag en fysiologische behoeften van de hond

Hieronder volgt een opsomming van zaken die belangrijk zij bij en voor het houden van honden als gezelschapsdieren.

Gedrag en socialisatie

Honden zijn sociale (groeps)dieren, die gezelschap en beweging nodig hebben. Voor plezierig samenleven met mensen, honden en andere diersoorten moeten honden 'gesocialiseerd' zijn. Dat wil zeggen, dat gedurende de eerste levensweken (in ieder geval tussen de drie en twaalf weken) de hond in nauw contact gebracht moet worden met een diversiteit aan prikkels, o.a. mensen (volwassenen en kinderen), andere honden en andere diersoorten. Hetzelfde geldt voor diverse visuele en geluidsstimuli, die in de samenleving voorkomen. In deze gevoelige periode leren honden zo mensen, andere dieren en gebeurtenissen als 'normaal' te beschouwen, waarop ze niet met angst of agressie hoeven te reageren. Honden, die in hun vroege jeugd onvoldoende aan mensen, andere dieren en de menselijke omgeving zijn blootgesteld, leren geen sociaal vriendelijke band met hun omgeving op te bouwen. Dit kan resulteren in het

'kennelsyndroom'. Ook moeten honden in hun vroege jeugd leren alleen te zijn, handelingen voor lichamelijke verzorging te ondergaan (nagels knippen, vacht en gebit verzorgen), sociaal te leren spelen met mensen en andere dieren en ervaringen buitenshuis op te doen (autorijden, wandelen in de stad, bezoek aan dierenarts). Het leerproces moet op alle aspecten gedurende de tweede socialisatieperiode (van 12 weken tot de puberteit) voortgezet worden. Dat betekent, dat zowel de fokker als de eigenaar verantwoordelijk is voor het goed socialiseren van de hond.

Beweging en fysiologisch comfort

Beweging is voor honden een essentiële behoefte. Nagenoeg alle honden moeten uitgelaten worden omdat ze niet op eigen gelegenheid naar buiten kunnen. Ca. vier keer per dag, waarvan twee keer minimaal een half uur is het minimum. De hoeveelheid beweging moet afgestemd worden op de levensfase en de conditie van de hond. Naast beweging is geestelijke stimulatie noodzakelijk. Trainen en loslopen met andere honden is essentieel. De hond is van nature een dagdier.

Voeding en stofwisseling

De huidige gezelschapshond is van nature vleeseter, met een spijsverteringsstelsel, dat bijna identiek is aan dat van wilde honden en wolven. De meeste honden eten echter geregeld ook wel plantaardig voedsel. De voedingsbehoefte van honden varieert niet enkel met de activiteit, maar ook met het ras, de leeftijd en de omgevingstemperatuur. Men kan stellen, dat de behoefte voor onderhoud van een dier bij normale activiteit rond de 500 kJ per kilogram metabool gewicht per dag ligt. Dit kan oplopen tot 4200 kJ per kilogram metabool gewicht per dag bij zeer actieve dieren, zoals sleehonden. Vuistregel voor de hoeveelheid water per etmaal: 50 ml per kg lichaamsgewicht per 24 uur.

Hoe wordt de hond gehouden en wat zijn bronnen van ongerief?

Er zijn een aantal zaken te noemen die van belang zijn bij het constateren en voorkomen van ongerief bij honden als gezelschapsdieren.

Gedragsproblemen en angst

Honden die onvoldoende gesocialiseerd zijn ondervinden ongerief, omdat ze moeite hebben zich aan te passen aan hun omgeving. Ook bij agressie naar (onbekende) mensen en dieren speelt onvoldoende socialisatie vaak een rol. Het aantal honden, dat hier aan lijdt is onbekend.

Huisvesting

Verreweg de meeste honden worden individueel in het gezin gehouden (ca 80% van het totale aantal hondenbezitters). 21% van de hondenbezitters heeft 2 of meer honden. Honden hebben behoefte aan een eigen plaats (mand, kled, bench) met voldoende rust. Voer- en waterbak moeten op de grootte van de hond zijn afgestemd. Nagenoeg alle honden worden door de eigenaar uitgelaten en kunnen niet op eigen gelegenheid naar buiten. Voor grote, langharige honden kan het in huis te warm zijn.

Sociale isolatie/verveling

Voor een sociaal dier als de hond is contact met soortgenoten en (indien goed gesocialiseerd) de mens een essentiële behoefte. De meeste huishonden worden regelmatig voor kortere of langere tijd alleen gelaten. Honden kunnen vanwege een diversiteit aan oorzaken ongewenst gedrag gaan vertonen als ze te lang alleen gelaten worden, of te weinig beweging en uitdagingen krijgen. Hier kunnen ongewenste gedragingen of zelfs pathologisch gedrag uit voortkomen, zoals overmatig aandacht vragen, waken of blaffen, overmatige angst, vernielingen aanrichten, onzindelijk zijn/worden of stereotiep en/of automutilatief gedrag. Verlatingsangst is een veel voorkomend gedragsprobleem.

Het langdurig opsluiten in een kennel of bench ter voorkoming van vernieling, kan ook leiden tot gedragsproblemen en ongerief. Bij gedragsproblemen moet de oorzaak aangepakt worden, niet het symptoom.

Hanteren door mensen

Hanteren door de mens hoeft, mits de hond in zijn jeugd goed gesocialiseerd en getraind is, geen probleem te zijn. Probleemgedrag bij honden (gedefinieerd als gedrag, dat voor de problematisch is) of pathologisch gedrag komt voor. In Denemarken werd bij 29% van de onderzochte honden probleem-gedrag gerapporteerd; in een Amerikaanse groep honden bij 87% van de honden, met gemiddeld 4,7 verschillende problemen per hond. Bij een test van asielhonden werd bij 40,9% van de honden dreiggedrag of agressie gevonden. Agressie lijkt het meest voorkomende probleemgedrag. In Nederland zijn bijtincidenten geïnventariseerd. De verschillen in percentages probleemgedrag worden veroorzaakt door verschillen in methodiek, definitie van probleemgedrag en onderzochte populatie.

Probleemgedrag kan voortkomen uit situaties, die voor de hond belastend zijn (ongerief met zich meebrengen). Dat kan pijn of ander lichamelijk ongemak zijn door erfelijke aandoeningen, ziekten of verwondingen. Andere oorzaken kunnen zijn traumatische ervaringen, onvoldoende socialisatie, verstoorde hiërarchische verhoudingen, erfelijke aanleg, leerervaringen en verveling. Als de oorzaak van het probleemgedrag niet aangepakt wordt, maar de hond wel gestraft wordt, leidt dit tot meer ongerief voor de hond. Ondeskundige begeleiding van eigenaren met probleemhonden kan tot een onjuiste diagnose leiden, met een niet succesvolle behandeling tot gevolg. Het ongerief kan door overmatig of verkeerd straffen vergroot worden.

De inzet van hulpmiddelen om ongewenst gedrag bij honden te voorkomen of te verhelpen, zoals slijpketting, prikband, stroomband kunnen bij ondeskundige toepassing bij de hond ongerief veroorzaken. Dergelijke hulpmiddelen worden vooral ingezet bij de africhting van waak- en verdedigingshonden en de training van jachthonden, maar ook bij training en heropvoeding van huishonden. De omvang van het gebruik van dergelijke hulpmiddelen is onbekend. Een ander aandachtspunt is het 'vermenselijken' van honden door de eigenaar, met soms knellende kledingstukken en/of te veel snoepen en te weinig beweging als bronnen van ongerief tot gevolg.

Hoeveel honden lijden onder een niet optimale situatie is niet bekend; hoe vaak dit leidt tot probleemgedrag (als beleefd door de eigenaar) evenmin. Gegeven de markt voor hondenscholen en diergedragstherapeuten gaat het niet om geringe aantallen. Ook belanden vermoedelijk nogal wat honden in het asiel vanwege probleemgedrag, of worden geeuthaniseerd. Het vinden van een goede match tussen eigenaar en hond (bij plaatsen van asielhonden en bij keuze van ras of type hond) is een aandachtspunt. Rassen verschillen sterk in gedrag en temperament. Binnen ras kunnen foklijnen, bijvoorbeeld specifiek gericht op huishond of werkhond qua gedrag en temperament verschillen. De potentiële eigenaar hoort hier rekening mee te houden.

Gezondheidszorg

Honden lopen risico op infectie met bepaalde virussen of bacteriën, waartegen ze via vaccinatie beschermd kunnen worden. De belangrijkste vaccinaties zijn tegen hondenziekte (CDV virus), Parvovirus, Hepatitis Contagiosa Canis (besmettelijke leverziekte), ziekte van Weil (leptospirose bacterie), kennelhoest (viraal en bacterieel) en hondsdolheid. Honden kunnen ook last hebben van parasitaire infecties (wormen, vlooien, teken etc.). Het is niet bekend welk percentage van de honden voldoende ontwormd wordt, evenmin welk percentage ongerief van parasitaire infecties ondervindt.

Ziekte en verwondingen

Veel voorkomende redenen van dierenartsbezoek zijn oor- en oogontsteking, braken, diarree, kreupel lopen en jeuk. Contact- en voedselallergieën lijken toe te nemen. Ook ouderdomsklachten (gewrichtsproblemen, tumoren, dementie) kunnen ongerief veroorzaken. De hond heeft een hoge pijngrens en vaak wordt pijn bij de hond door de mens niet (h)erkend. Pijn kan zich uiten in snel geïrriteerd zijn en/of agressie. Als de oorzaak van de pijn niet weggenomen kan worden, kunnen pijnstillers het gedrag normaliseren en zorgen dat de hond minder ongerief heeft.

Nogal wat ziekten bij honden, die ongerief geven, komen voort uit erfelijke aandoeningen en zijn rassen specifiek (zie: erfelijke aandoeningen). Verwondingen komen vooral voor door onderlinge agressie en verkeersongevallen.

Ingrepen

Veel teven en reuen worden gecastreerd/gesteriliseerd. De teef heeft na castratie/sterilisatie minder kans op tumoren, geen kans meer op baarmoederontsteking en een verwaarloosbare kans op suikerziekte. Zij heeft wel een verhoogde kans op incontinentie, overgewicht en een wat pluizige vacht.

Gecastreerde reuen vertonen minder (hyper)sexueel gedrag en zetten minder urinevlaggen. De reu kan minder dominant worden waardoor gevechten minder plaats vinden. Het is niet bekend hoeveel honden jaarlijks onvruchtbaar gemaakt worden. De ingreep, uitgevoerd door een dierenarts, vindt plaats onder verdoving en vraagt enige dagen herstel.

Verwijderen van bijklauwtjes is, conform het Ingrepenbesluit, toegestaan binnen 4 dagen na de geboorte. Bij een aantal rassen is het hebben van bijklauwtjes een raskenmerk, bij andere worden ze als ongewenst beschouwd. De bijklauwtjes geven

een zeker risico op zelfverwonding bij rennende honden en kunnen uitscheuren. De meningen over de grootte van dat risico lopen uiteen. Ook voor identificatie worden ingrepen toegepast. Bij de hond gaat het dan om het inbrengen van een chip.

Erfelijke aandoeningen

De meeste rasverenigingen hebben een administratie over de erfelijke aandoeningen: in welke dieren, combinaties en lijnen. Een centraal meldpunt, als geadviseerd door de Raad voor Dierenaangelegenheden is echter nog niet gerealiseerd. Er zijn ca 335 erfelijke aandoeningen bij de hond bekend. Enkele van de meest algemene zijn heupdysplasie, elleboogdysplasie, naar binnen of buiten gekrulde oogleden, progressieve netvlies degeneratie, doofheid en epilepsie.

Diverse raseigenschappen kunnen als 'erfelijk gebrek' gekenmerkt worden, bv bulldogachtige rassen waarbij een natuurlijke geboorte niet meer mogelijk is; extreem platte snuiten (Pekinees), die leiden tot ademhalingsproblemen; uitpuilende ogen en omkrullende oogleden; de rugproblemen bij langlijvige/ kortpotige rassen, etc. Ook overmatige angst kan een erfelijke oorzaak hebben. Zowel de erfelijke aandoeningen als de raseigenschappen leiden tot langdurig en ernstig ongerief.

Gebrek aan beweging

Hoeveel beweging de hond nodig heeft, is afhankelijk van ras, leeftijd, bouw en gezondheid. Te weinig beweging kan leiden tot gezondheidsproblemen als obesitas, hartaandoeningen, bot- en gewrichtsletsel en een langzamer herstel na ziekte, maar ook leiden tot gedragsproblemen.

Voeding, drinkwater en voedingsproblemen

Fabrieksvoer is meestal adequaat van samenstelling en behoeft geen andere aanvulling dan schoon drinkwater (ca. 50 ml per kg lichaamsgewicht per dag).

Naar schatting 50% van de honden is te dik. Het komt vooral voor bij oudere honden en gesteriliseerde/ gecastreerde honden, omdat de stofwisseling bij deze dieren verlaagd is en ze doorgaans wat minder actief zijn.

Obesitas vormt in de hondenpopulaties een ernstig gezondheidsprobleem. Dit is deels te verklaren door een te hoge energieopname en deels door een afname van activiteit. De meeste commercieel beschikbare voeders zijn optimaal afgestemd op de voedingsbehoefte van honden. Aanvullingen zijn dan ook niet nodig en hebben vaak een negatief effect. Zo kan de toevoeging van calcium tot blaasstenen en botafwijkingen leiden.

Tentoonstellen, wedstrijden en entertainment

Een deel van de rashondenliefhebbers biedt zijn hond aan om beoordeeld te worden op exterieur als voorbeeld voor het ras. Hoog scoren op een tentoonstelling verhoogt de fokwaarde van een hond.

Daarnaast zijn er (behendigheids)wedstrijden en races met honden. O.a. verblijfsduur, methode van voorbrengen en wijze van toiletteren zijn aandachtspunten, maar hoeven niet tot ongerief te leiden.

Een aanzienlijk deel van de populatie gezelschapshonden neemt als puppy of later deel aan opvoedings- en gehoorzaamheidstrainingen en/of andere gezamenlijke recreatieve of sportieve activiteiten al dan niet in wedstrijdverband. Dergelijke activiteiten kunnen gedragsproblemen bij de hond voorkomen of verminderen en voorzien in de fysieke en mentale behoeften van de hond.

Deelnemen aan evenementen betekent dat de hond in een vreemde omgeving in contact komt met vreemde soortgenoten. Dit kan tot stress leiden. Voor goed gesocialiseerde honden hoeft voorbereiding op, transport voor en aanwezigheid bij evenementen geen extra ongerief op te leveren. Stress (en/of teleurstelling over prestaties) bij de eigenaar kunnen ook stresserend voor de hond zijn en vormen zo een risico op extra ongerief.

Tentoonstellingen en wedstrijden zijn alleen toegankelijk voor volledig geënte (en dus volwassen) honden. Er vindt ingangscntrole op vaccinaties en gezondheid plaats. Sporadisch worden honden ingezet voor entertainment. De wijze van trainen en de mate van inzicht in de fysieke en mentale mogelijkheden van het betrokken dier bepalen of het dier ongerief ondervindt.

Afstand doen en verwaarlozing

Als een eigenaar van zijn hond af wil of moet, dient hij te zorgen voor een nieuwe eigenaar. Een belangrijke reden om afstand van een hond te doen is agressie naar mensen en/of honden.

Een weg tot afstand doen is de hond bij het asiel aan te bieden en het asiel een nieuwe eigenaar te laten zoeken. Bij de asiels gelieerd aan de Dierenbescherming (ca. 50% van het totaal aantal asiels) worden ca 6.000 honden ingeleverd, waarbij de eigenaar betaald voor het zoekproces naar een nieuwe eigenaar. Jaarlijks komen ca 15.000 honden van onbekende eigenaren in die asiels terecht. In hoeverre de eigenaar dat bewust gepland heeft of 'dat het wel goed uitkwam' is niet te achterhalen.

Veel rasverenigingen bemiddelen bij het herplaatsen van honden van het betrokken ras.

Levensduur en levensbeëindiging

Kleinere hondenrassen worden doorgaans ouder dan grote rassen. Honden kunnen 10-15 (in incidentele gevallen tot 20) jaar oud worden afhankelijk van het ras en individuele gezondheid.

Bastaarden worden gemiddeld ouder dan rashonden. De gemiddelde leeftijd van honden in Nederland is 5,9 jaar (TNS-NIPO). De gemiddelde sterfteleeftijd is 9,8 jaar. Hoeveel honden worden geëuthanaseerd door een dierenarts, vanwege medische indicaties, vanwege gedragsproblemen, of op andere gronden op advies van de dierenarts en/of verzoek van de eigenaar is niet bekend.

Beschrijving van fokkerij, handel en opvang van honden

Met honden wordt doorgaans bewust gefokt. Ongeveer 5500 mensen staan geregistreerd als fokker van rashonden bij een van de koepels van rasverenigingen. Dat wil zeggen, dat zij minimaal een nest per twee jaar fokken. Voor de meeste

fokkers van rashonden gaat het om een hobby. Daarnaast zijn er ongeveer 350 fokkers, die bedrijfsmatig honden fokken. Bedrijfsmatige hondenfokkerijen moeten aan het Honden- en kattenbesluit (HKB) voldoen. Zij houden de honden buiten de zoogperiode doorgaans in groepen. Een zogende teef moet, conform het HKB, met de jongen apart van andere honden gehuisvest zijn. De honden krijgen buitenuitloop. Honden mogen niet voor 7 weken leeftijd van de moeder gescheiden worden en niet voor 8 weken leeftijd verhandeld worden. Scheiden op jongere leeftijd betekent extra risico op ongerief.

Er zijn ongeveer 120 opvangcentra voor honden, waarvan 32% direct is aangesloten bij

Dierenbescherming Nederland en bijna de helft met de Dierenbescherming samenwerkt. Asiels hebben vaak ook een pensionfunctie, die overigens volledig gescheiden moet zijn van het asieldeel. Hoeveel hondenspensions er in Nederland zijn, waar een eigenaar zijn hond(en) tijdelijk onder kan brengen, is niet bekend. Asiels en pensions moeten voldoen aan het HKB. In asiels, pensions en hondendagopvang wordt er naar gestreefd honden in groepen te houden, met elk een eigen kooi/terugtrekplaats en een gemeenschappelijke ruimte. In de praktijk blijkt het niet altijd mogelijk op korte termijn goede matches tussen de honden te maken. De honden moeten tenminste twee uur per dag buiten de kennelhuisvesting verblijven. Opname van een hond in een asiel of pension kan stress veroorzaken door de onbekende omgeving en het contact met onbekende soortgenoten.

Bij niet-solitaire huisvesting en met voldoende dagelijkse uitloop brengt huisvesting bij een bedrijfsmatige fokkerij, of in een asiel of pension geen extra risico op ongerief met zich mee.

Internationaal transport

Er worden op zekere schaal pups uit Oost Europa naar Nederland gehaald. Gegevens over aantallen dieren, aantallen transporten en transportcondities ontbreken. Individuele honden worden door de eigenaar wel meegenomen op reis (vakantie).

Aandachtspunten voor vermindering van ongerief bij honden

Hieronder zijn probleemgebieden en mogelijke oplossingsrichtingen voor ongerief met de hoogste scores samengevat.

Probleemgebieden	Oplossingsrichting	Korte termijn	Lange termijn
Erfelijke aandoeningen en te ver doorgevoerde raskenmerken	Aanpassen fokbeleid; kennis keurmeester en eigenaar	Educatie; voorlichting	(zelf)Regulatie
Obesitas	Voerverstrekking Meer bewegen	Voorlichting; actief bewegen	Voorlichting; actief bewegen

		met de hond bevorderen	met de hond bevorderen
Onvoldoende socialisatie	Gedrag fokker en eigenaar; aanbod goede puppcursussen	Voorlichting	(zelf)Regulatie bij professionals, voorlichting
Onvoldoende stimulatie (beweging, uitdaging)	Gedrag eigenaar	Voorlichting	Voorlichting
Sociale isolatie (alleen laten)	Gedrag eigenaar	Voorlichting	Voorlichting
Gedragsafwijkingen en probleemgedrag (o.a. angst, agressie)	Socialisatie, deskundige opvoeding en training	Educatie, voorlichting	Educatie, voorlichting, onderzoek
Ondeskundig corrigeren probleemgedrag c.q. gebruik hulpmiddelen	Kennis en kunde bij trainers, instructeurs; detailhandel	Educatie, voorlichting	Voorlichting, (zelf)regulatie bij professionals, onderzoek
Trauma door hond- hondagressie	Socialisatie en training	Educatie, voorlichting	Educatie, voorlichting, onderzoek

Erfelijke aandoeningen en te ver doorgevoerde raskenmerken veroorzaken langdurig en ernstig ongerief. Registratie van erfelijke afwijkingen en de implementatie van rassetypische instructies voor exterieur keurmeesters zijn de eerste stappen voor een oplossing. Aangepast fokbeleid kan op termijn de problemen verkleinen. De Raad van Beheer heeft in maart 2010 een plan van aanpak voor duurzaam fokbeleid opgesteld, waarin een stappenplan is gepresenteerd om tot oplossingen te komen.

Hoewel harde cijfers ontbreken, wordt geschat, dat meer dan de helft van de honden te dik is (ribben onder de huid niet goed voelbaar) en een kwart van de honden ernstig overgewicht heeft. De oorzaak ligt in het gedrag van de eigenaar, niet in het beschikbare hondenvoer. Te veel voeren, tussendoortjes en te weinig beweging veroorzaken overgewicht. Overgewicht geeft langdurig en ernstig ongerief.

Gebrek aan beweging vergroot het risico op overgewicht en gedragsproblemen.

Op basis van deels buitenlandse literatuur wordt geschat dat 10-50% van de honden gedragsproblemen of –afwijkingen heeft. De belangrijkste oorzaken zijn onvoldoende socialisatie, sociale isolatie en onvoldoende fysieke en mentale stimulatie.